

עין משפט
גזירה

ח:

חמש עשרה נשים
פרק ראשון יבמות

מסורת הש"ס

בבא א"ר מ"ב פ"ב מהל'
אסורין ביאה הי"ט
אמר לאון תקי טושי"ט
אשה סתם לו טושי"ט
ל"ב מ"י יבמה וטושי"ט
לא ג מ"י פ"ה מהל'
יבום הל' טו טמא
גזין לא טושי"ט א"ש
סתם קמח טושי"ט א'
ל"ב ד מ"י ט"ס פ"ב הל' ג
ד טמא עשין ט"ס
טושי"ט ט"ס ס' קפי טו'
ל"ג ה מ"י פ"ב מהלכות
שננות הלכה א':

למישרי צרה שא"ב במקום מצוה. וז"ל להנכו שינוי דלעיל
דמזכירי קרא לערוה גופה מנא לכו למישרי צרה
שלא במקום מצוה וי"ל דנפקא לכו מהיכא דנפקא ליה לרבי:
מאי וליקחה בו'. מנינו למימר דמיתורא דה"א דרשי' מרין
ליקוחין דדרשנין בפ"ב
דקדושין (דף מ"א.) ושלא ושלחה מלמד
שהשליח עשה שליח אצל בקונטי' פי'
דולקחה משמע דנפלו לו שמים ואמר
רחמנא ולקחה לאחת ולא לשתיהן
ולכא להקשות לפירושו דלמא לאה
גופא אינטרין לכשנפלו לו שמי יבמות
מנית אמר שלא ייבם אלא אחת מנא
ליה למידרש כל היכא דאיכא מרין
לקוחין כו' דהא דרשנין לה כהמולך
(לקמן דף מ"ד.) מלת בית אחיו בית
אחד הוא בונה ואינו בונה שמי צמים
וז"ל דולמא אחא קרא למימר שייבם
הצרה ולא הערוה ונמ"ד ערוה
ס"ס: (א) לא זריכא קרא עתא:

כל היבא דאיבא תרין לקוחין בו'.
וז"ל חייבי עשה נמי ליתסרי
לצרה דליכא למימר דאי בעי האי
נסיב ואי בעי האי נסיב ועוד תימיה
דשמיחא ליכא בצרה ערוה כרת וז"ל
תיבני חלינה כמו חייבי עשה דמרבנין
לכו מיבמתו בצרק שני (לקמן ב.) וי"ל
דחייבי עשה דלימרכו לחלינה ואית
בזו זיקה קתה הו' ככלל ולקחה וז"ל
צרת ערוה ע"כ לא צעיה חלינה דאי
צעיה הו' ככלל ולקחה ועוד ולקחה
משמע גשון תפיסת קדושין הלכך
חייבי עשה דתפסי צרו קדושין הו'
ככלל ולקחה: מלמד שמגרשה (לקמן
בגט ומחזירה. בצרק המולך (לקמן
דף ק"ג.) אמרינן דליצטרין דס"ד
מזוה דרמא רחמנא עליה עבדה
השתא תיקום עליה באיסור אשת אח
ומימיה דמשמע דלציאה שניה לא
קריין קרא להצרי ואמאי והא מזוה
דרמא רחמנא עליה עבדה מציאה
ראשונה דהא ציאה שניה לא דמיא
חייבי לאון כדאמר בצרק שני (לקמן
כ: ושם) וי"ל דציאה שניה לא זריכא
קרא דסבבא עליה דלא אמר רחמנא
יבא עליה לנרשא אחר ציאה ראשונה
ומ"מ ציאה שניה לא דמיא חייבי
לאון דרשות היא וליכא עשה אלא
צניאה ראשונה (א) ויבמה בע"י
בחה. הכל משמע דמה"א דרש'
לה ומימיה דפ"ק דקדושין (דף י"ד.
שם) משמע דרש' מה"א ציאה גומר
בה ואין כו' דפרין התם והא מיבעי
ליה ויבמה על כחה א"כ לימא קרא
ויבם וי"ל דהתם הכי "פרין א"כ
לציאה גומרת בה גרידא אחא ימא'
קרא ויבם ויבוענין זה יש לקמן בצרק
אלמנה (דף סח: ושם) א"כ
לימא קרא והיא בקדשים לא תאכל
דרשין מיבמה עדיין יבומין הראשונים עליה וז"ל יתכן דדרשין
היי תלמא דרשות מיבם ויבם ובענין זה ברש"י האיש
מקדש (קדושין דף מ"א.) דרש' שלשה דרשות מושלמה שלא ושלא
ושלמה: א"ן חייבין א"א ע"י דבר שדונו ברת. למעטי חייבי
לאון ועל שגגתו מטלת למעטי פסח ומיילא דלית בכו מטלת כדתנן
בפ"ק דכריתות (דף ב.) ולא צעודת כוכבים אלא על דבר שדונו
כרת למעטי מגפץ ומנשק ושגגתו מטלת למעטי דבר שאין בו מעשה:

תוספות ישנים

איפוך אלא דנכחה היא
להחזיר יבמה שלא במקום
זוהו ועוד דלגלות ערוה
יבמתה דקרא סתם אלהיה
יב' לשון יבם שהיא
מקום מניח וא"כ יש
ל"ו לומר במקום מניח
היא אסורה וצרה מותרת.
קרא אשה אל אחותה
א תקח דמשמע שתיים
אסורות טקס שלא במקום
מניח. א"כ לא יאמר
גילה הסבחה כי פרישין
נרשיה דקרא נרשיה
יתביז ואשה אל אחותה
א תקח דמשמע שתיים
אסורות. והנה לגלות
נזורה דמשמע ערוה
זיקה וזלי משנין מכתבה
מקום מניח היא אסורה
לצרה מותרת ושלא במקום
מניח שתיים אסורות וא"כ
שגגתו עליה לא תבט
יב' שאין לו לומר מכתבה
היינו במקום מניח שתיים
אסורות שלא במקום מניח
היא אסורה וצרה מותרת:
א"כ תפיסת ליה רבי
ד"ל ויבמה וז"ל אשת אח
מפיק ליה לצרה ערוה
זיקה לכרי' משנין א"כ
ועוד דלשמות א"ן כהא
ד"ן העלם דבר. לחייבין
אשם וזלי על המזיז כשגג
א"ן מציא פ"ר אלא על
העלם דבר שדונו כרת
ושגגתו מטלת. אצל במקום
אשם וזלי חייב לציאה אשם
אשת. וליכא השוה לגזור
לזון מציא פ"ר במקום
אשם. אצל אשם יבא.
כדתנן גט טו: א. אשם וזלי
השאל המשיח והיחיד
חייבין ובי"ד פטורין: טו:
נ.

מאי טעמא. כלומר היכי מידרשא היתר מהכא: במקום עליה הוא.
דמתיב לנזורה למיכר צרה ולא במקום אחר: אימא ערוה גופה שלא
במקום מצוה שפארי. מדמתיב עליה דקאי נמי לאחות אשה: כל
שכמייה. אשמך לא משא את אחותה: פרי קראי כתיבי. מעיקרא
מתיב לנזור דמשמע לא היא ולא
צרתה והדר כתיב לגלות ערוה
דמשמע חדא הוא דלמיכר: במקום
מצוה שפארי. כדמתיב עליה
דמשמע במקום עליה: ואיפוך אלא
במקום מצוה היא אסורה וצרה
מופרת. דהא עליה אלגלות ערוה
סמך דמשמע חדא למדרש הכי במקום
עליה הוא דלא אסור לן אלא חדא
וקרא דלנזור אשלא במקום מצוה:
א"כ לא יאמר עליה. דנכא עליה
נמי כי קאו לן קראי אהדי משנין
לכו מסבבא הכי היתירא לנזורה
ואיסורא שלא במקום מצוה הלכך
עליה לחדושי אמת למדרשיה אלנזור
ולמיכר צרה במקום מצוה כערוה.
ממאי דהאי עילוי לאיסורא. אצרה
ולא לערוה דלמא למישרי מרזייהו
במקום מצוה אחא והכי משמע ואשה
אל אחותה לא תקח לנזור לא היא
ולא צרה ואם עליה דמקום מצוה היא
אפי' במייה ומקיים (כמו) יבמה יבא
עליה: דייבוס: לנדר' שמתון. בצרק
ד' אחים (לקמן דף כ"ה:) ג' אחין שנים
מהם נשואין שמי אחיות או אשה
ובמה ומתו ונפלו לפני גלגליה הרי
אלו חוללות ולא מתייבמו' לפי שמתיהן
זקוקות לו מקדושי שני אחיו וזיקה
היו כקצת קדושין ואי מייבם חדא
מנייהו נקטיב אחות זקוקתו במייה
וזקוקתו הו"א כשמו אצל חלינה בעיה
דלא אליס למהייה כאחות אשה ממש
להפטר בלא כלום ומניא דברייתא
רבי שמעון פטור בשתיים מן החלינה
ומן הייבוס וליף טעמא מלנזור
בשעה שנעשו כרות זו לזו כגון הכל
דנעשו האחיות כרות זו לזו צווקה לא
יהא לך ליקוחין אפילו באחת מהן:
א"כ. דהאי ולקחה לגופיה הוא דלתא
ימא קרא ולקח מאי ולקחה דמשמע
דשמיס נפלו לו מחייו ואמר רחמנא
ולקחה לאחת ולא לשתייהן אי קרינא
ולקחה בכל חדא מנייהו שריין כל
חדא מנייהו ואי לא קרינא ולקחה
בכל חדא מנייהו כגון שהאחת ערוה
מרוייהו אסורין. וצרות כרותיהן נמי
מהכא נפקא דמשנפלה לו צרת ערוה
מאחיו הראשון ונדחת הערוה ממנו
למסרה עליו עולמית משום אשת אח
וכשנתיבמה לאחיו השני ולו אשה
אחרת ומת וצורה ונפלה לפני זה לא
קרינא בה בכו שנאסרה עליו ולקחה
הלכך מרוייהו אסורין וכן לעולם:
מלמו שמגרשה בגט ומחזירה. לאמר שגגתה נעשית כשחתו ואם
רצה לנרשה מגרשה בגט ואינה זריכה חלינה: ומחזירה. אם
רצה להחזיר ולא אמרינן מצוה רמא רחמנא עליה ועבדה
ומהשתא תיקום עליה באיסור אשת אח. להכי כתיב ולקחה
לו לאשה דכיון שקחה נעשית כאשתו בכל דבר: דבר: בעל
כרחה. שאם בא עליה יבם אפילו בעל כרחה קנאה
יורשה ומטמא לה ולכל דבר היא אשתו בהך ציאה:
אין חייבין בית דין. להציא פ"ר על העלם דבר:
ולא

א) היא כתיב. יע"ן.
ב) מנינו פ"ב: לקמן י"ט:
ג) ז"ל לנדרתן.
ד) הריית ת. ע"ש.
ה) ויקרא י"ו. ודכ"ט
ו) ז"ל פירושיו.
ז) וכן פ"ר ט"ס
ח) וכן פ"ר ט"ס
ט) פירושין להדיא והיחיד
פירוש זה מבררית צימות
י) פ"ר י"ט ועוד קשה.

תורה אור השלם

1. ואשה אל אחתה לא
תקח לנזור לגלות
ערוה עליה בחייה.
ויקרא י"ח
2. כי יבשו אחיו ויחזי
וזאת אחר מותו וכן אין
לו לא תנזרה אשת הפות
החוצה לאיש וי' יבמה
יבא עליה ולקחה לו
לאשה ובמה:
דברים כ"ה ה

הגהות הב"ח

(א) יבום ד"ה מ"ב י"ט
ולמד ערוה גופה לא
זריכה:

מוסף רש"י

שמגרשה
ומחזירה. מרי מילי
אשמתין. מגרשה בגט
ואינה זריכה חלינה.
ואשתמעין שאם רצה
להחזירה מחזירה כשאר
אשם וכחונתו צ"ב ובע"ז
לפ"ו ב' ע"ז. אין חייבין
ב"ר. קרינא. אלא על
דבר שדונו כרת
ושגגתו מטלת. ואם
היו דכרי שחייבין אשם
למחזירה מחזירה כשאר
ודאי ואם נפש אחת ובי"ד
אין הם ככלל נפש אחת.
ועוד דלשמות א"ן כהא
ד"ן העלם דבר. לחייבין
אשם וזלי על המזיז כשגג
א"ן מציא פ"ר אלא על
העלם דבר שדונו כרת
ושגגתו מטלת. אצל במקום
אשם וזלי חייב לציאה אשם
אשת. וליכא השוה לגזור
לזון מציא פ"ר במקום
אשם. אצל אשם יבא.
כדתנן גט טו: א. אשם וזלי
השאל המשיח והיחיד
חייבין ובי"ד פטורין: טו:
נ.